

"Застава" излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 3 круне, на целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДВОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете оваквих смисних слова.

Уредништво „Застава“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Застава“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Застава“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Позив на претплату.

1. Октобра 1906. године отварамо нову претплату на четврту четврт.

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 7 круна за све оне, који желе, да им се „Застава“ дневно један пут поштом шаље. — За оне, који желе, да им се лист шаље два пут дневно поштом, стаје 8 круна 75 потура.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се двапут дневно шаље лист кући 8 круна на три месеца.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народна и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доводе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна.

Најлакше се претплаћује поштанском упућеницом

По решењу управе лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, септембра 1906.

Уредништво и администрација „З А С Т А В Е“.

Народна црква,

Сада, приликом 40-годишње „Заставине“ прославе нашло се људи, који су међу богословима карловачке богословије ширили и опет врло неистините мисли. А ширили су те неистине у корист даватка.

Говорили су, како Милетић не заслужује, да га слави богословска омладина. И то због „решкрипта“. Решкрипт и наше автономне уредбе, којима је Милетић био духовни отац, нису у духу наше цркве, већ у духу реформатске цркве. Наша је црква апостолска.

ПОДЛИСТАК.

НАШЕ ПЕВАЧКЕ ШКОЛЕ.

Душан Шамбек, Панчево.

II.

Приметно сам у прошлости чланку, да велика већина наших певача нема појма о музици, ноти, песми и т. д. Смео бих тврдити да скоро тра четвртине певача у српским певачким дружинама не знају апсолутно ништа из музике. Ни оне најобичније, основне ствари. Знају на пример, да онај лист из којег певају, има пуно тачака које се зову ноте. Знају и то, да она тачка која је >више< написана значи >виши глас<, а она што је ниже написана означава нижи, дубљи глас. То је из оне природне навике очију.

Оно дакле, што је једном певачу најнужније, то нашим певачима недостаје. А без тога најнужнијег — без теоретског музичког образовања — не може певач никада бити прави и добар певач.

До душе, наше наше су хороваће још срећне, што је код нас Срба бар слух доста јако развијен те им тај природан дар при учењу даје мало олакшице. Само што то није довољно. Бадава је то, што је слух добар, кад то није једини услов да певач песму коју учи добро схвати.

И знате ли шта су још пронашли? Да наша црква није ни народна. Него је она данас либерална, сутра радикална. прек-сутра може да буде назадна. Наша црква мења свој карактер према томе, да ли су у већини либерали, радикали, назаднаци. А то долази отуда, што је наша црква народна. Каква политичка струја превлада у народу, таква је и црква. Дакле политичка, која мења сваки час своје обележје.

Ето вам дакле, какву је страхову направил Милетић од наше цркве. Зато га богослови не смеју поштовати. Ето та начела шире међу богословском омладином.

По богословско омладину није сом, да би могла наићи на ову збрку појмова и ухватити се. Апостолска црква има другог значења. Оно „апостолска“ односи се на апостолско учење и на то, да у ствари догме, у ствари црквеног учења не може тумачити један, него скуп апостола, скуп великодостојника. Но ко у то дири?

Баш је Милетић веома zgodно повукао границу народног упућа у цркви. Народни упућ не може и не сме се распростирати на догме, не може се распростирати на оно што је непроменљиво у цркви, него се може распростирати само на оно, што је променљиво, а то је на управу.

У том погледу може и сме да буде равнице. Неки би да народу даду јачег упућа у спољној управи цркве, неки би да тај упућ народа буде слабији. У току векова то се мењало и мењаће се, но због тог црква не мења своју суштину и веру.

Ми знамо н. пр. да је у апостолско време народ бирао себи епископе, после се то изгубило, а може опет бити и треба то да буде. Некада су епископе именовали патријарси, некада су бирали епископи епископе, некада су у томе имали већи или мањи упућ владари. Све се то мењало и мењало, а црква је остала по својим догмама иста.

Или да узмемо награду епископа и свештеника. Апостол Павле је кавао: Ко на олтару ради, треба од олтара и да живи. Лепо! Али колика да буде награда? У Старој Србији имају епископи око 4 000 круна годишња прихода, или ни толико у Далмацији нешто мало више, у Србији

око 12 000 круна, код нас 25.000, или по најновијем 34 000 круна. То се мења према приликама. И ко ће то да одреди? Зар они сами? Хоће ли народ моћи да поднесе терет? И може ли н. пр. наш народ да награђује свога патријарха годишње са пола милијона круна? Зар у тим питањима да нема народ упућа? Зар да народ верни не одређује: ко да му буде свештеник? Како да се управља црквеним имањем и т. д. и т. д.

Наша је црква народна и то јој обележје не може нико порећи. Она се давно отресла Цариграда и Византије. Она се отресла сваког другог упућа у управи. Наш народ је хтео и хоће и данас да његови црквени великодостојници и његови свештеници буду из народа, а не странци. То је значај народне цркве, која је испреплетана са животом народа нашег.

У томе нема ничег „лутеранског“, то и све друго је наше. Срби који су се преселили под Чарнојевићем патријархом нису знали за реформате. Али су они тражили осигурање своје цркве. Тражили избор митрополита, тражили да они управљају својом црквом, а да им се у то не меша иноверна влада. Што је у нашој оностраној цркви тражио наш народ ширу автономiju и мању зависност од државне власти, то је природно. То је зато, што државна власт и владари нису били из нашег народа и наше вере.

Народ је цео хтео да носи на својим плећима спољну управу цркве своје. И историја је показвала да је добро радио. Тим је јаче срастао са црквом својом и тим ју је јаче бранио. Да је све то пало на неколико великодостојника црквених, њих би било лакше сехвати и они сами не би могли никад да одбране цркву. Народ је то учинио и учиниће.

Мутним, изврнутим појмовима и неистином хоће да отрују душу наше богословске омладине. Хоће да је оделе од народа; хоће да створе за себе неку снагу и организацију против народа свога. Ми смо уверени да богословска омладина, која је поникла из народа, зна где јој је место. И зна, колико је крви наш народ пролио, колико је злата утрошио, колико је жрта-

Разумети песму, њен карактер, ритам и т. д. не може се никако у правом смислу разумети без појма о музици.

Ја сам певао у многим, разним певачким дружинама. У Бечу на пример и у више немачких и чешких певачких дружина. Чинио сам то из узрока, да их проучавам; да видим како се тамо ради.

Па шта сам наишао код туђинаца? На оно, што је најглавније: на добру школу! у „Johsefstädter Gesangverein“ у код којег је диригирао неки професор музике Хајнрих Милер; који је имао своју приватну музичку школу — било је обавезно учење теоретско. Тај је човек чак и естетику предавао својим певачима.

Код >словенског певачког друштва< у Бечу, где су махом академски образовани људи редовни чланови; под управом хороваће Архангелског, рођеног Руса — владао је јединствен ред. А у чешком певачком друштву „Товаčовску“ професор Јосиф Клар вечно је чак и за време певања, скакутао око велике тебле на виду и доказивао је теорију да би се песма у пракси боље изводила.

И има још много лепих, добрих примера. Најиме лепших и бољих него код нас што се могу видети. Имао сам прилике да видим српско певачко друштво које за 14 дана створи програм од 6 песама и излази безбрижно пред публику да је оплемењује и >занесе< лепим,

складним певањем. Замислите како се то извађа! А сирота публика шта ће? кад се већ наша тамо, онда мора и ту >гђаважу< да претрпи!

Из тога излази дакле још нешто. Како да су певачке дружине у главном зато створене да праве капитал, да се богате. Она главна, идеална циљ, она дужност њихова — ко ће и на то да помисли!

Ако којем од одборника пребаците што год, назваће вас критичарем, незадовољником. Изговориће се на хороваћу — његова је кривица. Хороваћа пак бранећи се напада и певаче и одбор. И на крају крајева излази нешто најлепше, најиме: не ваља ништа и нико; нити хороваћа, нити одбор нити певачи.

Па кога онда да кривимо зато, што наше, певачке дружине не показују никаквог бољег успеха? По моме мишљењу, у првом реду пада кривица на одбор. Наши одбори (не само код певачких дружина него уопште код наших српских установа) никада не воде најобичније бригу о својој дужности. Узмимо на пр. један одбор певачке дружине у којем седе 12 људи — а у њему од председника па до последњег одборника ни један нема ни најмање појма о песми и музици.

Ту хороваћа често долази и до неприлика, јер не може да дође у споразум са оним што му одбор опредељује. Оно што би он хтео, ре-

ва принео, док је очувао своју црвју. И ако та црква има противника, они нису у народу и ако има кога да одгуре у страну, не треба народ.

Жалосна и судбоносна би била борба у коју пиљу неки непромишљени саможивци богословску омладину. А то су баш они који треба да мире, а не да завађају, који треба да гасе а не да разбуктавају пламен. Нека добро пазе, да им тај пламен не претвори што пре у пепео све наде њихове.

О нама и за нас

За одржање како појединца и породице, тако исто и племена и народа, нужна је извесна количина телесне и умне снаге. Прва да одоле напорима, што их рад захтева, спољашњим утицајима, неповољним климатским условима, заразним и другим болестима, а друга је нужна за процењивање услова, под којима се има живот уредити, за смишљен усредсређен рад, за отклањање препрека, одабирање средстава и т. д. Склад између обе ове снаге јесте здравље. — Здравље је извор животне снаге, оно је стожер сваком умном, правственом, привредном и просветном напредовању и усавршавању. Из овог се види, да су рад и здравље битни услови опстанка. Њима се долази до зараде, а то ће рећи до нужних средстава за одржање живота у опће. Без здравља нема рада, без овог нема зараде, нема живота. Између њих постоји наизменичност и узрочна веза. Што више здравља и рада, тим више зараде, а што више ове последње, тим се већма обезбеђује опстанак. — Обезбеђен опстанак доприноси очувању здравља. Зарадом се гомила извесна резерва, нужна за исхрану и одржање оних чланова, који зарађивати не могу. Што преко тога претече, то је благостање, а то ће рећи збир свих оних чињеница, које обезбеђују већ унапред опстанак будућих поколења. Мудро располагање радом и зарадом зове се штедња. Где ње нема, ту се расипа и здравље, онемогућава се за дуже време потребан рад и расипа се зарада. У првом случају долази болест и непосредно невоља; у другом случају после извесног времена тешка сиротиња. Све скупа обично у невреме, а то ће рећи под старост. С тога је златна српска пословица: „питаће те старост: где је била младост?“ — „У радише свега више, у штедише још и више.“ — Још су стари Латини рекли: „у здравом је телу и дух здрав“. Здрав је човек расположен, оран и вољан, истрајан и подухватан. Болешљив је неспособан, несношљив, немоћан и неспособан. Опстанак једног народа огледа се у бројном напредовању. „In ultima analysis, број одлучује свугде, где се егзистенције тиче. У вези са овим, опстанак једног народа огледа се у потискивању страног живља и освајању земљишта његова. Јер са мнужењем народа, првобитно земљиште постаје уско, недовољно. То освајање страног земљишта и потискивање страног жи-

цимо одбор нађе за неправилно или тако нешто; и онда ја верујем, да тај човек чак и без воље ради! То нарочито бива тамо, где су „странци“ хороваће.

Ја сам често пута говорио о нашим одборима. Треба да су по броју мањи, али стварнији. При избору одбора треба имати добро на уму, ко ће ући у њега. Јер се опажа да код већине друштава улазе они људи, који само коче рад друштвени.

Наши одбори стоје на сувише бюрократској основи. Сувише су разгранати, велики. Има певачких друштава од 20—25 певача, а са 12 одборника!

Па нашто је то!

Ако пријатељи једве дружине заиста искрено мисле добра и напредка ономе друштву око којег се налазе, онда им у дужност спада да међу многим важним питањима друштвеним реформишу и то „одборско питање“.

У идућем чланку изнећу мишљење какве треба да буду наше певачке школе, и како да се у њима ради.

вља, врши се данас привредно. Оно је постепено, но силно и неодољиво! Силније је и јаче него освајање ратом. За то су очити доказ Немци који својом привредом прекрелише тако рећи цео свет, потаскујући и сам Енглези. Наш народ осећајући инстинктивно ту невидовну силу, обележио је овим речма: „боље Турчин мачем него Шваба пером“. — Онај који не може привредити, нестаје, пропада и изумире. Па да видимо како ми данас у том погледу стојимо? — Кад се бацимо поглед на земљописну карту, види се, да се налазимо у најплоднијим крајевима у овој домовини.

У колико овај чин по себи олакшава живот и опстанак, у толико је по нас рђаво што смо бројно слаби, заузелли огроман простор. И ако су услови привредне прилике за наше одржање ту били, мањкало је на жалост физичне и моралне снаге, да се одржимо. Наша је несрећа хтела да смо, као што споменух, бројно слаби, заузелли огроман простор на домаку две супротне силе, западне и источне културе. Пошто смо неспремни, рехатни, подлегли страшној сили османској, постали смо измеђари час турска, час австријски. У катар пак наш, мора се споменути, да смо се први на Балкану ослободили и то сами, својом силом, и ако смо, себом у ове крајеве, готово преполовали нашу снагу, основали смо две самосталне државе, Србију и Црну Гору. У овим крајевима смо се до данас ипак одржали, ма да смо сеодем од преко 100.000 у Русију у оно време, готово поново нашу снагу преполовили!

Па у чему се огледа мањкање моралне снаге, кад видимо да у нама има много отпорне силе, а око нас обиље земље, на којој станујемо? У нашој несрећности и неуративности, у згодном тренутку нема проницавости ни подухватности, нема чврстости воље. Ми сви увиђамо зло; али му подлежемо; ми зарађујемо, али не рачунамо с приликама, с временом, с новцем, са стањем нашим. Не умемо мудро да штедим и располажемо. У нашој привреди и поступању, у производњи и потрошњи нема сразмере ни целисходности. Нема мудрости. Лаки смо. Подлежемо страсти. Рђавих обичаја и навика не можемо да се опростимо. Једном речи: не напредујемо с духом времена, а то ће исто рећи што и — навадујемо!

Да видимо је ли то и истина?

По државној статистици, било нас је 3%, а изгубили смо у току од 10 година 79 места! Шта су узроци овом пропадању и опадању? На ово је питање у овом облику, тешко одговорити исцрпно. Но сумње нема, да је наш земљописни положај, који је наше народно баће и битисање у корену неброј пута потресао један од најбитнијих узрока нашем пропадању.

Као иноплеменике и иноверце у овој домовини, а ратоборна духа, трпили су нас донде, док смо јаничари и измеђари били, док се требало крвавити за престо и отаџбину ову. Како је наступио мир, настала су стална гоњења и тежња да нас стопе, одроде или раселе. Та се намера силно и стално врши и данас. Погледајте беспримерне зулумце у Босни! Беч, у служби Германштине, има једну једину задаћу, продирање на исток у цели улагања огромних капитала и привредног одвојења и искористивање Балкана, помоћу германизације и покатоличавања, иако се ово двоје привидно не слаже, кад се узме на ум девиза „Los von Rom!“ и доведе у везу са: Drang-ом. Но то и такво освојење може бити само преко уништеног Српства и српског народа. Прво, Српство би се морало дотући и раселити. — Види Босну и Херцеговину, Стару Србију и Македонију данас, шта се све у тој цели не ради?! Ако то не би ишло, онда би се Српство морало покатоличити, поунијатити, похрватити, да би се на тај начин истребито могло. — Сталном притиску овог, од стране Беча, који се притисак врши преко свих покварених влада, попуштало се од наше стране мало по мало, расељавало се стално, час у мањој час у већој мери. За тим је наступило сходно принципу: поцепати на владај, стално трвење између хије-

рархије и верних, између епископата и народа у виду недовршене, крње самоуправе и криво схваћеног државног надзора, који је и ту крњу самоуправу и све у њој и с њом довео до потпуне парализе; богато дотирање патријарха и јерме владике с тога ва Д. љ. блудно расипање манастира у цели корупције, на штету српске просвете и привреде, умног и моралног јачања нашег. Осим свега тога дошао је покрет и грађански рат од 1848. који нас је довео у опреку и мржњу с Мађарима. Тим поводом створен је на вештачки начин сталан антагонизам и неповерење са чега смо пропаштали и испропадали. Сразмерно наше благостање с почетка, богати крајеви, пашњаци и ритови, обиље стоке, мали порез, прост, патријархалан живот са мало потреба у великим задругама, развили су код нас поред ратовања о свом руху и круху и ратоборности, као сталну ману у нашем бићу, расипање и неумереност, раширивање дедовине, кавжење, парнице с глобом и злобу. Други су дошли, користили се нашом глупошћу те куповали у бесцење земље, њиве, пашњаке и бапштине наше, постали господари и учинили нас њиховим слугама. И то се све лагано неосетно вршило. Дошло је развојачење границе, задојмљавање ритова, укидање пашњака, нестајање стоке, просто, непотпуно, неисцрпно обрађивање и искористивање земље, нагли преображај у привреди, укидање задруга, деобне парнице, инкосност у раду, инвазија и протежирање Чивута и других банка, вексле, задуживање и интабулација, продаја у зелен и просјачки штап. Крај свега тога нисмо се опаметили. Као стална рубрика нашег издавања је чашћење и расипање сваком приликом: о бабињама, крштењу слави, венчању па и о даћи. Сравниће наше пијане сватове од 3—4 дана са тревенем швапским од по дана. Но нико није сео да срачуна, шта они коштају, шта би се за то могло набавити и привредити. Један ратар, добар економ, прорачунао је, да једни сватови 600 кр. просечно потроше. При доброј обради земље, средњој жетви и обичној просечној цени, донесу ти 600 кр. за годину дана чистих 240 кр. После друге године са уложеним капиталом од 600+240 кр. има — предпостављајући горње, услове 1276 кр. Ето, за колико се оштети свака српска кућа, која сватове има! Сад долази каћиперство, кавџурење, свила, паравол, рукавице, пешир и све оно, што је непотребно и убитачно, што прелази моћ скромне српске породице, што штети привредну снагу и поткопава опстанак.

С тога би требао сваки члан нашег друштва без разлике сталеза да поради у својој околини на сузбијању штетних навика, лажног стида и страног несрпског духа; на подизању земљорадничких задруга, које су поване да својим примерним животом, рационалним газдовањем и узорном штедњом и простим животом благотворно утичу на подизању умно правствена и просветна нивоа својих саплеменика и учине их отпорним, истрајним и свесним у борби за опстанак. Онда ће се само по себи решити питање свој својме, које је данас само шупља фраза и које је изазвало противу нас повор свију и загрозило егзистенцији многих, а које de facto стоји у узрочној вези са нашим битисањем!*)

*) Овај је чланак био послат за свечани број „Заставе“ но није могао ући. Пр ур. „Заст.“

Политички преглед.

Гроф Голуховски. Мађарски листови пуни су вести, које час тврде, да ће заједнички министар спољних послова гроф Голуховски још пре делегација одступити, час опет јављају да ће и надаље остати. Најновије вести сада јављају, да би гроф Голуховски радо одступио, али краљ неће да га отпусти, јер се навикао на њега. У дипломатским круговима на бечком двору држе, да ће Голуховски ићи, само се не слажу кад. Врло је кратко већ време до састанка делегација, стога држе, да Голуховски неће никако одступити пре делегација. Да то учини, нагледало би, да Голуховски нема храбрости да сачека угар-

ску делегацију или да је краљ жртвовао свога министра гњеву мађарских странака. То двор пак не би хтео и тако су сви изгледили, да ће Голуховски још издржати буру у угарској делегацији, те ће тек после делегација одступити. — Пре неки дан лист „Аз Ујшаг“ донео је вест, да је краљ уповорио угарског министра председника Векерле, када је био код њега на аудијенцији, да ће наступити врло обилне последице, ако угарска делегација не изгласа прорачун за опште послове или ако гла а неповерење грофу Голуховском. Векерле је на то — по томе листу — обећао краљу, да ће се влада старати да се прорачун изгласа, као и о томе да се Голуховски не напада лично. О томе је доцније известио Векерле и Голухов кога, који је већ намеравао да не дође на седнице угарских делегација, него да га заступа који министарски одељни предстојник. — Са полувластичне стране изјављују, да је читава ова вест измишљена.

Пут немачког државног тајника спољних послова. Талијански лист „Секоло“, што излази у Риму, дознаје из Веча, да Чирски немачки државни тајник ради тројнога савеза пугује у Рим. Време уговору тројнога савеза не излази 1914, него већ 1908. године. Садашњи је уговор истоветан са пређашњим и има само један додатак, који ослобађа Италију, да ради тројнога савеза ступа у непријатељство са Француском. Нови преговори ради склапања уговора изгледа, да ће бити врло дуги, јер Немачка, нарочито с погледом на енглеско француско приближење, тражиће јачих јамченина у погледу савезних обвеза.

Хрватска и Славонија.

Хрватско-славонски делегати.

Јуче после подне држао је клуб хрватско-славонских делегата у Будимпешти седницу. Расправљало се о томе, каково становиште да заузму хрватско-славонски делегати при расправи о законској основи за осигурање радника. Клуб је изабрао референта, који ће проучити основу и у сабору заступати становиште хрватско-славонске делегације. Тако исто и у погледу законске основе о државној потпори за индустријална предузећа. Претресао се на даље државни прорачун. Расправа ће се наставити у Загребу, пошто не ће бити до будућег петка седнице. У ту сврху држаће хрватско-славонски делегати седницу у Загребу у четвртак 5. о. м. у 9 сати пре подне у саборским просторијама.

Прорачун за Хрватску и Славонију.

У прорачуну за 1907. годину, који је у петак поднео угарском сабору министар-председник Векерле, за хрватско-славонско министарство год. 1907. налазимо ове издатке: Код мировина 59.121 К према 42.724 К у прошлој години, дакле са 16.000 К више. Код плаћа издаца изнашају 108.500 круна према 107.434 круна, дакле са 1066 круна више. За финансијалне судове у Хрватској прорачувано је 13.000, лањске године 12.772. За унутрашњу управу у Хрватској и Славонији пак 21.850.000 К., лањске године 21.450.000 — дакле за 400.000 више. Издатци прорачуна оснивају се на фактичним подацима, док су приходи рачунани на темељу онога, што се може очекивати. Од 40.000.000, који су у прорачуну отпада пуних 20.000.000, на административне издатке.

Организација српске народне радикалне странке у Хрватској и Славонији.

Пишу нам из Мартинаца: Данас, у недељу 1. октобра у 11 сати пре подне био је велики збор српске народне радикалне странке у Шиду, а за тим у три сата по подне у Мартинцима. Не може се лако одредити, који је збор испро сјајније и који је био већма посећен. На сваком је збору било близу 2000 присутних. Говорили су у Шиду др. Стева Стојковић, др. Ђура Стајић, др. Младен Лисавец, др. Милвој Бабић, др. Јован Радивојевић Вачић, др. Жарко Миладиновић, Мила Рајковић, ратар из Нештана. — У Мартинцима говорио је осим споменутих др. Ђура Кривошевић, др. Александар Ровнић и други. — На оба места спроведена је организација радикалне странке за целе срезове. Свет је необично одушевљен. О свему ћете добити опширнији извештај.

Нови зборови

У недељу 8. октобра биће збор српске народне радикалне странке у Бешци, за изборни срез карловачки. — Истог дана сазван је збор српске народне радикалне странке у Великом Набрђу за љавачки изборни срез.

Конференција хрватско-српске коалиције.

У четвртак 5. о. м. биће у Загребу конференција посланика, који су чланови српско-хрватске коалиције. Расправљаће се политички положај.

Вести из места и са стране

Прилози за споменик Јовану Стерјину Поповићу.

Српска Књижевна Задруга у Београду 150 круна, — по 100 круна: Српска црквена општина у Великој Кикинди, Матица Српска у Новом Саду и Варошки магистрат у Вршцу, — по 50 круна: Професорско друштво у Београду, Милан пл. Зако, велики жупан вршачки и панчевачки, Сава Обрадовић, трговац из Градишта Србије; — 25 круна Српска Банка у Загребу, — по 20 К, Српска читаоница у Великој Кикинди, Српско певачко друштво „Гусле“, Марко Богдан из Велике Кикинде, Српско привредно певачко друштво у Великом Бечкереку, српска црквена општина у Панчеву, Ђура пл. Новић, Ранко Славнић из Новог Сада, Земунско добровољно српско позоришно друштво; 12 круна др. Стева Режука, градски начелник вршачки; — по 10 круна: Стојан Новаковић, председник кр. српске академије (Београд), српско црквено певачко друштво у Новом Саду, српска учитељска школа у Сомбору, др. Васо Јакшић и Коста Радовић у Великој Кикинди, Коло Младих Срба у Будимпешти, Јоца Ковачић у Дубровачкој Рајци, добротворна задруга Српкиња у Великој Кикинди, омладинско Коло „Узданица“ у Панчеву, — 6 круна Н. Н., — по 5 круна: Јефта Панчић и Владан Мандровић (Чаково), Антоније Хаџић Нови Саг; — по 2 круне: Арса Вурић из Изабшта, Јоца Војновић из Чакова, Јоца Стојић медицинар из Великог Бечкереча, Јован Вошковић, трговац из Великог Бечкереча, Коста Петровић из Вршца и Данило Дудин из Темешвара; — по 25 круна: вршачко српско занатлијско певачко друштво. Свега 945 круна.

Приређивачки одбор најтоплије захваљује приложницима.

Немци под Загребом.

Пишу нам из Загреба: У близини Загреба има посед Писаровина од неколико хиљада јутара земље. Тај посед купило је — као што хрватске новине јављају — 40 Немаца из Угарске (Шмакер, Линц, Гумпл, Морел и т. д.), који ће сада на ту земљу населити велику немачку колонију. — То ће бити прва већа компактна немачка колонија у загребачкој жупанији, а кад се они упуте и наместе, покуповаће, парцелираће и населиће они и остале поседе, а онда ће село за селом освајати и староседеоце истребљивати, као што то по Угарској, Славонији па и по Босни већ бива.

Српски волови у Ђенови.

Према накнадном извештају из Ђенове, цео привоз српских волова продат је за један дан талијанским и швајцарским великим купцима, тако да ниједно грло није остало. Познати бечки комисионар Саборски, с другим аустријским агентима, дошао је био у Ђенову да побједе цену том нашем транспорту, али му је сва мука остала узалудна!

Војничка част.

Читамо у загребачком „Покрету“: Надпоручник Корнхер у завео је дјевојчицу од 14 година обећавајући јој бонбона и сличног. Зачувши за то отац девојчице јурне у стан официра и нађе ондје своје дијете. Питајући кћерку што јој Корнхер учинио, одговорила му је: — зло, зло! са сузним очима. Отац насрне на официра и баца га напоље. Иза свега дошло је све до пред војнички суд. Тај суд решио је оберлајтнанта ради дефлорације; јер да њихов закон вели да се дјевојке испод 14 година не сме водити у стан, а овој да је 14 год. и 23 дана. Међутим мораће оберлајтнант свући одору официрску ради тога, што га је отац дјевојчин излемао. Дјевојче се од стида суновратило! с другог спрата! И то је војничка част и војничко поштење.

Нови Виљем Тел.

У неком селу у Швајцарској десио се овај занимљив догађај: У своје дворшћу частио је један Швајцарац своју пушку и занет чистењем, пије ни опазно, како се више главе вије једна грдна орлушина и како се лагано спушта мало даље од њега, више његовог детета, које се спокојно играло не мислећи на ову напаст. Орлушина се нагло примаче детету, докопа га у своје канце и муњевитом брзи-

ном појури са дететом, које питаше у његовим канцама. Отац детињи спазивши ово докопа пушку и узе на око орла, напишани и опали. Рањен орао поче лагано да се спушта на земљу, држећи и даље чврсто дете у својим канцама. Сељаци притрчаше орлу и отеше дете из његових канца. Орао је био рањен у крило, а дете орловим кљуном на левој страни груди, но рана му није опасна.

Мемоари кнеза Хлодвига Хоенлое-а.

Ових дана изшао је у илустрованом часопису „Ueber Land und Meer“ један извод из мемоара кнеза Хлодвига Хоенлоа, које штампа издавач поменутог часописа. У изводу се говори како и зашто је кнез Визмарк престао бити државни канцелар. Каже се, наиме, да је главни узрок био томе, што је Визмарк био за то, да Немачка склопи савез са Русијом, а цар Виљем је опет хтео да се не вида са Аустро-Угарском. Из Берлина саопштавају, да цар Виљем јако негодује, што се мемоари штампају, пре него што су њему поднесени на преглед. Судећи по изводу, о коме је реч, и по негодовању царевом, мемоари ће бити врло занимљиви.

Српски шећер.

Београдска „Полилика“ пише: Кроз два дана биће пуштен у продају шећер из наше шећерне фабрике, који ће бити јединији од странага, који се сада код нас продаје. Фабрика шећера откупила је досад у овој години за 500.000 динара шећерне репе од наших сељака. До године ће много већи простор бити засејан шећерном репом, пошто се она куд и камо боље рентира по жито. Да смо закључили уговор с Аустро-Угарском од свега тога шта не би било, пошто је Аустрија стављала као апсолутан захтев, да се досадашња царина на њен шећер смањи, тако да би фабријација шећера у Србији била потпуно онемогућена, те ни сељаци онда наравно не би садили шећерну репу. За тај њар, српски сељаци имају да захвале само грофу Голуховском!

Покушај самоубиства једног дечка.

Човечанство напредује а и зла се развијају. Код деце се то најбоље опажа. Дете што чује од другог или види и оно хоће да само то ради. Познато је је да су самоубиства на дневном реду. То и на децу утиче, јер често чујемо по где — где, како је овде или онде један дечко зато и зато хтео да напусти своје родитеље, да одузме себи живот и т. д. Тако се то ово дана десило у Клагенфурту. Мати неког Гасмајера казнила га је због непослушности са домаћим затвором. Пошто никог не беше дома мали школски ђак Гасмајер извади из чекмежета очев револвер и напери га на себе и пукне, те се тешко рани. Када су родитељи дошли кући нађу сина обливена крвљу и запиташе га зашто је то чинио, а он им одговори: „Зато што сте ме неправедно казнили, и ту срамоту нисам могао да поднесам.“ — Дечко се већ боље осећа. —

Брзојави „Застави“.

Стигли 2. октобра.

Оставка речког гувернера.

Будимпешта. Некоји листови доносе вест, да речки гувернер Нако хоће да поднесе оставку због нападаја, који се у последње време систематски управљају против њега.

Пекароки страјк у Будимпешти.

Будимпешта. Данас теку преговори ради споразума између пекара и пекарских радника. Мајстори су вољни, да учине веће уступке; расположење страјкаша такође је помирљиво.

Положај у Србији.

Београд. (Уг. брзој. биро.) Земаљски збор самосталних радикала изјавио је, да је Пашићева влада довела земљу у негодан положај.

Национална (либерална) странка тражи, да се свакако закључи уговор са Аустро-угарском.

Београд. Влада је предала посланицима одговорну ноту на последњу ноту Аустроугарске. Садржана одговора строго се чува у тајности.

Прилике у Русији.

Петроград. Генерал Стесел се због порушеног здравља повукао у мир.

Москва. Крај свију полицијских забрана револуционари држе скупове на свеучилишту. Ректор свеучилишња је поднео оставку. По свој прилици да ће доћи до заплета.

Москва. Савет свеучилишња професора закључио је, да се свеучилиште остави док се не реши спор између професорског збора и варошког капетана.

Деца која болују од стомака и немају вољу на јело,

чему је често урок храна, која је до душе добра, али не подноси је дечији орган за варење. Дочим Куфеково брашно благо делује на вољу за јело а уз то је дејствујућа храна, то јест така храна која обилато у себи садржи беланчевине и материје, тако да би већ и само довољно било одојчадима за храну. Уз употребу истога може се опет детету давати супа, млеко, какао и т. д. и тако поново привикавати пређашњој храни.

704 1-1

Ивишла је из штампе књига под насловом:

ИЗ НАУКЕ

О ДРЖАВНОМ УСТАВУ.

ЗА ШКОЛУ И НАРОД

приредио

КУЗМАН МИЛОВАНОВИЋ

учитељ и школски управитељ.

Нови Сад. Српска штампарија д-ра Св. Милетића)

Под 212. — 1906. наредио је вл. Народни Школски Савет, да ову књигу прегледа г. Ђорђе Поповић, главни школски референт, а потом да се има употребљавати као уџбеник у V. и VI. разреду свакидашње школе и у поновној школи. И главни школски референт г. Ђорђе Поповић је прегледао књигу и под Ш. С. 635. — 1906. препоручио је за уџбеник. Нарочито је споменути да је ова књига удешена за наш народ, који ће наћи у овој књизи многу поуку за себе. Уз многе друге корисне поуке ту су: Закон о неговању домаћих животиња, закон о газдама и закон о радницима и т. д.

Садржина је: I. део: Угарска и њен државни устав; II. део: Хрватска, Славонија и Далмација; III. део: Река или Фијума и IV. део: Српска православна црква и школа у Угарској, Хрватској и Славонији.

Према томе је ова књига згодна и за школе у Хрватској и Славонији, као и за комуналне школе, где су Срби учитељи и ученици.

Цена је књизи 80 потура а може се добити у писца. Сваки поручилац добива 20% у име рабата.

6-6

Књижовни оглас.

◆◆◆◆ НОВЕ МУЗИКАЛИЈЕ. ◆◆◆◆

Сад су баш изашле из штампе две најлепше и најпотпуније

„ЗБИРКЕ МУЗИКАЛИЈА“.

1. Албум 138 српских народних песама за гласовир. — Цена 5 круна.

Албум 100 најновијих игара за гласовир. — Цена 5 круна.

2. Ко пошале новац у напред, добиће исте о нашем трoшкy.

ДВОРСКА КЊИЖАРА

Мите Стајића

у Београду.

1298 9 - 15

У ПАЖЊУ! Само „TEMPERQUELLE“ и „STYRIAQUELLE“

јесу као ројички киселоци законом заштићени! — Све друге производе, који носе име „Temperquelle“ или „Styriaquelle“ а заправо као „Rohitscher“ у промет долазе, треба одбити.

Landschaftliche Brunnenverwaltung
974 1-1 Rohitsch-Sauerbrunn.

СВАКУ КОЛИЧИНУ
ИЗНАД ЈЕДНОГ ВАГОНА

здрава стара кукуруза од г. 1905.

купује 1896 1-3

прва хрватска творница

САЛАМЕ, СУШЕНА МЕСА И МАСТИ,

М. Јавриловића синови

Петриња.

Понуде се узорцима

нека се изравно пошалу.

Csödtömegeladási Hirdetmény.

vb. Ligeti Ignácz újvidéki bejegyzett kereskedelmi cég csödhitelezőinek választmánya által 1906. október hó 10 én hozott határozata alapján közhirrététek, hogy a közadós csödtömegébe leltározott és a csödleltárban 1—376 tételszámok alatt összeirt árúk, melyeknek beszerzési ára 15140. kor. 11 f. és becsértéke 7325 kor. egy tömegben ajánlati verseny útján eladatnak.

Felhivatnak tehát venni szándékozok, hogy a becsérték 10%-ával vagyis 73250 K mint bánatpénzzel ellátandó zárt és lepecsételt írásbeli ajánlataikat, melyekben az ajánlattevő pontos lakcime, valamint annak kijelentése is foglaltatik, hogy az ajánlattevő jelen hirdetmény feltételeit ismeri és azoknak magát aláveti, legkésőbb 1906. évi október hó 27-ik délután 5 óráig Dr. Kohn Károly választmányi elnök urhoz juttassák el, amenyiben a később érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A csödválasztmány a beérkezett ajánlatok felett a csödbíróság jóváhagyásának fentartásával 1906 évi október hó 28-ik napján határoz és fentarja magának a jogot, hogy esetleg az összes ajánlatokat is visszautasítja.

Az ajánlattevő kinek ajánlata elfogadtatik, tartozik mint vevő a csödtömeggondnoknál felhívására jelentkezni, a vételi illetéket lefizetni és az árúkat készpénzfizetés mellett haladéknélkül átvenni, mert ellenkező esetben bánatpénzét elveszti és az árúk a vevő veszelére és kárára a csödválasztmány által meghatározandó módon újból eladás alá bocsátatnak.

A vevő az értesítéstől számított két nap alatt köteles az üzlethelyiséget elhagyni.

Az eladott tárgyak minőségeért, avagy a leltárban mutatkozó számítási hibákért a csödválasztmány felelősséget nem vállal.

Az árúk valamint a leltár megtekintése végett a venni szándékozók a tömeggondnokhoz forduljanak

Dr. Gavanszky Tivadar

1894 1-1

tömeggondnok.

ПРОДАЈЕМ

КУЋУ са великим плацем, која лежи у Новом Саду у алмашкој улици

бр 5 поред куће г. Пере Ракића. Ближа извешћа даје г. Паја Савин код г. Симова Рајнера у Новом Саду. 1893 1-6

ПОМОДНА И МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Лео Фишхофа

у Срп. Великом Сент-Миклошу
потребује ЈЕДНОГ ВЕШТОГ ПОМОЋНИКА,
који говори мађарски, немачки српски и румунски. Ступити може одма. 1866 4-6

ПОЗИВ.

Овим се позивају сви уписници деоница Српске Привредне Банке у Руми на

главну скупштину

ради конституисања, која ће се одржати у недељу 15. (28.) о г. у 10 сати пре подне у просторијама заводским главна улица бр. 155.

Дневни ред:

1. Избор привременог председника и церовође.
2. Претрес друштвених правила.
3. Одлука о конституисању друштва.
4. Избор управног и надзорног одбора.
5. Давање разрешнице оснивачима.
6. Евентуални предлози.

У Руми, 28. септ. (8. окт.) 1906.

Оснивачки одбор:

Стеван Петровић, Деметрије Т. Јаковљевић, Гавра Путник, Др. Ђорђе Красојевић, Др. Бранко Илиј, Др. Жарко Миладиновић, Миша Ђорђевић, Данило Удицки, Светозар М. Опалић, Душан Ловренски. 1887 2-3

ИЗДАЈЕ СЕ

СТАН

две собе са сокана и једна у авлији без кујне од 1-ог новембера у првом спрату. Упитати у трговини

Н. Димовића

1878 2-3

код „Црвеног Раба“.

ПРОДАЈЕ СЕ

КУЋА

у пирoшкoј улици број 25.

из слободне руке. Упитати код власнице. Нови Сад, пирoшкa улeца бр. 25

1874 3-3

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

Николајевић и Антоновић

У ПАНЧЕВУ

потребује помоћника, који говори српски, немачки, мађарски и румунски. Ступити може одма. 1884 2-3

Коста Теодоровић

У ВИНКОВЦИМА

треба за своју гвожђарску радњу ПОМОЋНИКА тој струци вештог, који говори српски, немачки и мађарски. 1879 2-3

ПОМОЋНИК

галантеријске струке, који се разуме у дечије играчке, од кинеског сребра стварима, и да је арањер излога, може добити стално место код фирме

Милана Ивковића

1810. 4-4

Нови Сад.

СУБОТИЧКА

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА

Д. Д.

У СУБОТИЦИ

(преко пута железничке станице)

прима улоге на приплод и издаје зајмове уз врло повољне услове. 627 19-33

СТАРИЈИ

гвожђарски помоћник, СРБИ,

који потпуно говори немачки језик, а по могућству и мађарски, 28—34 године стар, који може што пре ступити, биће акцептиран.

Исти треба да је добар рачуница, разговоран, детаљан продавац, те се истоме пружа прилика у случају да је употребљив, да себи сигурну будућност оснује.

Оферти са назначењем плате, која се тражи и преписом сведоцаба, све на немачком језику треба послати на

Anton K. Toth

Ujvidek.

1829 8-3

